

Выяснено, что инновационная деятельность является основой и содержанием инновационных образовательных процессов. Освещены особенности инновационной педагогической деятельности преподавателя. Обоснована роль информационных технологий в процессе инновационного развития образования. Показано, что внедрение информационных образовательных технологий является одним из главных факторов становления и развития инновационно-информационного общества. Отмечено, что внедрение инновационных образовательных технологий основывается на лично-ориентированном подходе к процессу обучения, развития творческого потенциала личности, свободном выражении ней собственных взглядов и убеждений, эмоций и чувств.

Ключевые слова: инновационный процесс, компетенция, технология, метод, опорный конспект-схема, лекция

INTRODUCTION OF MODERN NEW LEARNING TECHNOLOGIES IN TEACHING DISCIPLINE "CULTURE"

V. HOYMAN, specialist of the highest category, the teacher-methodologist VP NUBiP "Zalishchyky Agricultural College. E. Khraplyvy"

***Summary.** The article examines one of the important problems in the theory and practice of teacher education - Cultural orientation training process. The questions the use of innovative technologies in the course of employment with the subject "Cultural Studies".*

It was found that innovation is the basis of innovative educational content and processes. The peculiarities of innovative educational activities of the teacher. The role of information technology in the innovative development of education. It is shown that the introduction of information technology education is one of the main factors of formation and development of innovation and information society. Emphasized that the introduction of innovative educational technologies based on person-centered approach to learning, the development of creative potential, freely expressing her own views and beliefs, emotions and feelings.

Key words: innovative process, competence, technology, method, reference outline diagram lecture

УДК 378.013.78-053/6(1-22)

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ДІТЕЙ СІЛЬСЬКОЇ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ

А. В. ГРИГОРЧУК, магістрант спеціальності «Соціальна педагогіка»

С. О. КУБІЦЬКИЙ, кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної педагогіки та інформаційних технологій в освіті Національного університету біоресурсів і природокористування України

© А. В. Григорчук, С.О.Кубіцький, 2016

Анотація. У статті обґрунтовано особливості формування здорового способу життя дітей сільської загальноосвітньої школи. Розглянуто напрями формування здорового способу життя дітей та молоді через інтеграцію елементів соціальної роботи в організацію дозвілля та відпочинку останніх.

Ключові слова: здоров'я, здоровий спосіб життя, основні складові здоров'я, оздоровлення, рухова активність, шкідливі звички

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сьогодні одним із важливих завдань системи освіти є навчання підростаючого покоління відповідального ставлення до здоров'я як до найвищої суспільної та індивідуальної цінності.

За останні півстоліття вимоги до здоров'я людей суттєво зросли, змінився зміст самого поняття «здоров'я». На зміну однобічному підходу до поняття «здоров'я» прийшов його цілісний підхід. У зміст поняття «здоров'я» сучасні вчені, такі як Т. Богайченко, М. Зубалій, С. Закопайло, С. Кондратюк та ін. включають такі складові здоров'я людини, як: фізичне, психічне, соціальне, духовне.

Головним завданням нашого суспільства та кожного з нас є формування здорового способу життя дітей та молоді, адже підростаюче покоління – це еліта нашої нації, це творчі, обдаровані діти, за яких ми маємо триматись і допомагати їм розвиватись, а не губити своє здоров'я.

Аналіз останніх досліджень із проблеми. Праці вітчизняних та зарубіжних вчених присвячені дослідженням здорового способу життя. Соціально-психологічний та філософський напрями дослідження проблем збереження здоров'я у різних аспектах відображено в працях: І. Аршави, А. Бойко, Ю. Лисицина, Е. Носенко, В. Оржеховської. Проблему відповідального ставлення людини до свого здоров'я розкрито у працях: В. Ананьєва, Т. Бойченко, М. Віленського, В. Смирнова. Пошуку нових соціально-педагогічних технологій формування здорового способу життя присвячено дослідження: О. Вакуленко, П. Гусака, Н. Заверико, Н. Зимівець, С. Омельченко, В. Петровича, Л. Суценко, О. Стойко, Л. Тихомирової. В окремих дослідженнях розглянуто питання підготовки фахівця соціально-педагогічної сфери до виконання професійних функцій (С. Архипова, І. Зверева, А. Капська, Г. Лактіонова, Ю. Мацкевич, Л., В. Поліщук, І. Трубавіна, С. Харченко та ін.).

Із зарубіжних вчених проблему здорового способу життя досліджували: Л. Хей, Р. Фішер, Х. Данеш, Г. Маклауен, Д. Хамбург, К. Гланз, М. Левіс, Б. Рімер та ін.

Метою статті є обґрунтувати особливості формування здорового способу життя дітей сільської загальноосвітньої школи, розкрити напрями формування здорового способу життя дітей та молоді через інтеграцію елементів соціальної роботи в організацію дозвілля та відпочинку останніх.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні сучасними вченими здоров'я розглядається не тільки як медична, а як комплексна проблема, складний феномен глобального значення, тобто здоров'я визначається як філософська, соціальна, економічна, біологічна, медична категорії, як об'єкт споживання, вкладу капіталу, індивідуальна і суспільна цінність, явище системного характеру, динамічне, постійно взаємодіюче з навколишнім середовищем. Тобто,

здоров'я розглядається не лише як ресурс суспільного вжитку, яким ми забезпечуємо собі майбутнє, а й як мета життя.

Світова наука передбачає цілісний погляд на здоров'я як на феномен, що інтегрує принаймні чотири сфери здоров'я: фізичну, психічну (розумову), соціальну (суспільну) та духовну [1]. Усі ці складові невід'ємні одна від одної, тісно взаємопов'язані між собою, діють одночасно, а їх інтегрований вплив визначає стан здоров'я людини.

1. Фізичне здоров'я – це правильне функціонування всіх систем організму, позитивне ставлення до власного здоров'я, прагнення до фізичної досконалості тіла, альтернатива загальної фізичної працездатності, загартованість організму, дотримання раціонального режиму дня, виконання вимог особистої гігієни, правильне харчування.

2. Психічне здоров'я (психологічний комфорт) – відповідність когнітивної діяльності календарному віку, розвиненість довільних психічних процесів, наявність саморегуляції, адекватних позитивних емоцій; відсутність акцентуацій характеру, пагубних і шкідливих звичок та звичок, які негативно впливають на розвиток та існування організму.

3. Соціальне здоров'я (соціальне благополуччя) – це передусім сформована громадянська позиція відповідальності за виконання соціальних ролей у суспільстві; позитивно спрямована комунікативність; доброзичливість у ставленні до людей, здатність до самоактуалізації в колективі, самовиховання.

4. Духовне здоров'я (душевне) – пріоритетність загальноосвітніх цінностей; наявність позитивного ідеалу відповідно до національних і духовних традицій, добротності, працелюбності, відчуття прекрасного та довершеного в житті, природі, мистецтві. Духовне здоров'я можна визначити як здатність особистості регулювати своє життя та свою діяльність згідно з гуманістичними ідеалами, що випрацьовують завдання особистості, виробленими людством у процесі історичного розвитку. Саме духовне здоров'я є визначальним у ставленні людини до себе, до інших, до суспільства і пріоритетним в ієрархії аспектів здоров'я.

З позицій викладеного, розуміння феномену здоров'я людини походить у значній мірі від визначення поняття «здорового способу життя». Згідно з даними вчених, здоров'я людини більш ніж на 50% зумовлено її способом життя, близько 40% – соціальними і природними умовами, а також спадкоємністю, і лише 10% залежить від медичного обслуговування [3]. Доцільним буде спинитися на визначенні поняття «здоровий спосіб життя». Поняття «здоровий спосіб життя» ще в декларації Алма-Атинської Міжнародної конференції охорони здоров'я 1978 р. було визначено як «...все в людській діяльності, що стосується збереження і зміцнення здоров'я, все, що сприяє виконанню людиною всіх своїх людських функцій через діяльність з оздоровлення умов життя – праці, відпочинку, побуту» [2].

Здоровий спосіб життя складається з таких основних елементів:

- плідна праця (необхідна для самореалізації особи як особистості);
- раціональний режим праці і відпочинку (при правильному режимі виробляється чіткий і необхідний ритм функціонування організму, який створює оптимальні умови для роботи та відпочинку особи, які сприяють зміцненню здоров'я, поліпшенню працездатності та підвищенню продуктивності праці);

- викорінювання з повсякденного життя шкідливих звичок (тютюнопаління, вживання алкоголю, наркотиків), які є причиною багатьох захворювань, різко скорочують тривалість життя, знижують працездатність, згубно позначаються на здоров'ї молодого покоління і на здоров'ї майбутніх дітей;

- оптимальний руховий режим, який зміцнює і розвиває кісткову мускулатуру, серцевий м'яз, судини, дихальну систему і багато інших органів. Цей режим значно полегшує роботу апарату кровообігу та благотворно впливає на нервову систему;

- раціональне харчування, особливо це стосується дітей та молоді, забезпечує правильний ріст і формування організму, сприяє збереженню здоров'я, високій працездатності і продовженню життя;

- особиста гігієна містить у собі раціональний добовий режим, догляд за тілом, гігієну одягу і взуття, режим дня, дотримання яких виробляє чіткий ритм функціонування організму і створює найкращі умови для роботи та відновлення сил;

- загартування людини полягає в тому, що під впливом температурних впливів, за допомогою природних факторів (сонце, повітря, вода), організм поступово стає несприйнятливим до простудних захворювань і перенагрівання, що надає змогу людині легше переносити фізичні та психічні навантаження, менше стомлюватися, зберігати високу працездатність і активність, черпати нову енергію від життя [1].

Отже, при дотриманні всіх цих умов здорового способу життя кожна людина створює великі можливості для того, аби зміцнити та підтримати своє здоров'я, зберегти працездатність, фізичну активність та бадьорість до глибокої старості.

У сільській місцевості суб'єктами формування здорового способу життя є, в першу чергу, педагогічні та соціальні працівники (педагоги). Особлива увага приділяється молодшій школі та молодим сім'ям. Це пов'язано з необхідністю ще у малому віці закладати у свідомості маленької людини правильні стереотипи життя, яке б базувалося на формуванні позитивної власної поведінки та здорового способу життя [4].

Одним із ефективних напрямів формування здорового способу життя дітей та молоді є інтеграція елементів соціальної роботи в організацію дозвілля й відпочинку останніх. Дієвою формою такої роботи є заходи, спрямовані на розвиток творчості дітей і молоді та формування здорового способу життя.

Найбільш популярною та доступною формою інтеграції елементів соціальної роботи в дозвілля та відпочинок для дітей та молоді, які проживають у селі є проведення тематичних дискотек та вечорів відпочинку. Проведення таких заходів можливо реалізувати спільно з сільськими будинками культури, сільрадами та загальноосвітніми школами (ЗОШ). До участі у дискотеках, як правило, запрошуються учні ЗОШ, молодь села, молоді сім'ї. Найбільш розповсюдженими є тематичні дискотеки та вечори відпочинку, спрямовані на профілактику шкідливих звичок серед дітей та молоді, формування у них знань та навичок здорового способу життя. Основний принцип участі у дискотеці – молоді люди, які бажають взяти в ній участь, мають бути тверезими і не палити, що на практиці виявляється дуже непросто [4].

Сценарії проведення таких дискотек та вечорів відпочинку готуються із дотриманням певної тематики щодо шкідливих звичок: «Молодь за чисті легені», «Алкоголь. Так? Ні? Твій вибір», «Молодь проти СНІДУ» тощо.

Наступною формою інтеграції елементів соціальної роботи в дозвілля та відпочинок дітей та молоді є проведення різноманітних спортивно-музичних акцій, спортивних змагань тощо. Як правило, вони проводяться на центральних міських, селищних та шкільних стадіонах із залученням широкого кола громадськості, учнів, дошкільнят та їх батьків. Спортивні команди виборюють першість у різних видах спортивних змагань: масовий забіг «Вперед до здоров'я!», футбольна естафета, комплексна естафета, перетягування канату, біг з естафетною паличкою тощо.

Однією із цікавих і корисних форм змістовного проведення часу під час перерв між уроками є залучення дітей до фізичної активності шляхом проведення спортивних міні-змагань, проведення рухливих ігор, фізичних вправ, що сприяє залученню дітей та молоді до занять фізичною культурою та спортом.

Найбільш ефективною формою інтеграції елементів соціальної роботи в дозвілля та відпочинок для дітей і молоді є поєднання розвитку творчих здібностей дітей та молоді з соціальною роботою. Заняття та звітні вистави і концерти образотворчих, театралізованих і музичних студій, присвячені різним соціальним аспектам – профілактиці негативних явищ, пропаганді здорового способу життя, проблемам бездоглядних дітей та дітей з особливими потребами тощо, дозволяють підліткам та молоді розвивати свої творчі здібності, брати активну участь у підготовці та проведенні тематичних концертів і вистав соціальної спрямованості та організації змістовного дозвілля. У рамках таких заходів передбачено поєднання ігрових форм навчання, бесід, лекцій, що дозволяє в доступній формі довести дітям необхідність збереження здоров'я, починаючи з раннього віку [4].

Великою проблемою для мешканців сільської місцевості є організація літнього відпочинку дітей та підлітків, їх оздоровлення. Матеріальне становище багатьох сільських родин не дозволяє їм забезпечити відпочинок своїх дітей у літніх оздоровчих таборах. Однією з доступних форм організації літнього відпочинку є шкільні оздоровчі табори. Під час оздоровлення дітей в таборах відпочинку педагогічний колектив ЗОШ може використати цей час і для виявлення проблем дітей та молоді. На основі виявлених соціальних проблем будується програма їх подолання.

З метою організації відпочинку та дозвілля дітей і молоді багатьма ЗОШ організуються туристично-оздоровчі маршрути рідного краю. Відповідно до обраних маршрутів, готуються тематичні екскурсії вихідного дня. Проходять екскурсії для дітей та молоді, в ході яких інструктори провадять інтерактивні форми роботи, спрямовані на формування здорового способу життя, навичок активного відпочинку, збереження репродуктивного здоров'я молоді, проблеми різного роду залежностей тощо.

Дієвою формою активізації молодіжної участі є організація дитячих та молодіжних інформаційних засобів: газет, радіостудій, телестудій та їх безпосереднє залучення до підготовки інформаційних повідомлень, розрахованих на конкретну категорію населення. Наприклад, соціальні проекти з підготовки інформаційних матеріалів у засобах масової інформації щодо формування здорового способу життя. Це можуть бути: проект «Здоровим бути модно» районного (сільського) провідного радіомовлення, тематичні сторінки з питань здорового способу життя молоді в районній газеті, «Інформаційний вісник» сільської ради, «Медія підтримка формування здорового способу життя серед молоді» тощо.

У роботі зі школярами застосовуються превентивні, дискусійні та ігрові форми діяльності. Згідно з принципом поліфункціональності кожна з форм роботи інтегрувала ігрову, пізнавальну, інформативну функції. Обираються такі форми культурно-просвітньої діяльності, які були здатні найбільшою мірою впливати на емоційну сферу підлітків та сприяти формуванню негативних установок до вживання психоактивних речовин. За характером такого впливу можна виокремити такі групи форм (назви умовні):

- пізнавально-емоційні – демонстрація ляльки, що палить, окулярів п'яниці, біографічних фільмів про курців, наркоманів тощо;

- «шокові» – показ макетів легенів курців, відеозаписи із зверненням курця, хворого на рак легенів; інтерв'ю з наркоманами;

- контрастні – як противага особистісно шкідливим, соціально чи особистісно деструктивним формам – спорт, клуби за інтересами, аматорство, хобі;

- рольові – залучення підлітків до ігрових ситуацій, що проектується як на особисті проблеми окремих індивідів, так і на підліткову групу чи на шкільний клас; підліткам пропонується зіграти нетипові для них позитивні соціальні ролі, після чого всі учасники можуть поділитись враженнями та міркуваннями; важливо, щоб при обговоренні підліток мав схвалення учасників референтної для нього групи;

- «відразливі» – моделюється ситуація з образом антигероя - негативного образу, – при обговоренні ролей формується відраза до образу, який раніше сприймався нейтрально чи навіть позитивно, як своєрідна «анти ідентифікація». При цьому методично важливим є те, що роль антигероя не можна доручати самим підліткам; її мають виконувати дорослі чи актори;

- сюжетні – розігрування сценок та ситуацій на теми здорового способу життя; при цьому підлітки набувають знань з цієї проблематики, формують установки і моделі поведінки позитивних героїв [5].

Сьогодні більше потрібно проводити просвітницьку роботу, яка включає лекторії, виступи по радіо, телебаченні щодо формування і збереження знань і навичок здорового способу життя, розрахованого на широкий загал дітей та молоді. Потрібно працювати над тим, щоб профілактична робота крокувала в ногу з потребами дітей та молоді щодо переконань, поглядів, щоб форми даної роботи були цікавими, а здоровий спосіб життя був престижний.

Також потрібно більше пропагувати різноманітної літератури, пов'язаної з вихованням дітей та молоді, де б більше йшлося про здоровий спосіб життя, про норми та правила поведінки. Потрібно краще залучати дітей та молодь до різної культурно-масової діяльності, тому що для підлітків характерно проведення вільного часу переважно з друзями. І хоча підліткові групи складаються стихійно, до них входять хлопці та дівчата, близькі за рівнем розвитку, запитаними та інтересами. Але якщо підліткова група не об'єднана якоюсь корисною діяльністю, у ній переважає «порожнє» проведення часу, і така знудьгована група стає сприятливим середовищем для вживання різних алкогольних напоїв, наркотичних речовин, що потім призведе до непередбачуваних наслідків.

Висновки. Аналіз стану формування здорового способу життя дітей сільської ЗОШ дав можливість виділити такі перешкоди на шляху розв'язання поставленої проблеми: перевага застарілих форм роботи з попередження залежності від психоактивних речовин; примусова участь дітей у цій діяльності; практична відсутність зацікавленості батьків у спільній роботі над формуван-

ням здорового способу життя та попередженням залежності від психоактивних речовин; загальна низька культура родинного дозвілля. Культурно-просвітня діяльність повинна бути спрямована на подолання цих перешкод, тому програми з формування здорового способу життя дітей та молоді мають ґрунтуватися на відповідних цільових установках.

Література

1. Воронцова Т. В. Основи безпеки життєдіяльності / Т. В. Воронцова. – К.: Алатон, 2005. – 231 с.
2. Латкін В. В. Основні принципи здорового способу життя студентів / В. В. Латкін. – Краснодар: ЦентрП, 2004. – 122 с.
3. Маркіна Т. А. Ретроспективний аналіз проблеми соціальної адаптації молодших школярів в процесі фізичного виховання / Т. А. Маркіна. – М.: Лотос, 2004. – 156 с.
4. Методичні рекомендації для соціальних працівників сільських та селищних центрів СССДМ / Н. М. Комарова, О. В. Вакуленко, А. Г. Зінченко та ін. – К.: ДСССДМ, 2005. – 176 с.
5. Руденко О. В., Кубіцький С. О. Особливості формування здорового способу життя підлітків засобами культурно-просвітницької діяльності в сільській місцевості / Вісник Національного університету оборони України. Зб-к наук. праць. – К.: НУОУ, 2014. – Вип. 2 (39). – С. 131-133.

REFERENCES

1. Vorontsova T. V. Osnovy bezpeky zhyttiediialnosti / T. V. Vorontsova. – K.: Alaton, 2005. – 231 s.
2. Latkin V. V. Osnovni pryntsypy zdorovogo sposobu zhyttia studentiv / V. V. Latkin. – Krasnodar: TsentriP, 2004. – 122 s.
3. Markina T. A. Retrospektyvnyi analiz problemy sotsialnoi adaptatsii molodshykh shkolyariv v protsesi fizychnogo vykhovannia / T. A. Markina. – M.: Lotos, 2004. – 156 s.
4. Metodychni rekomendatsii dlia sotsialnykh pratsivnykh silskykh ta selyshchnykh tsentriv SSSDM / N. M. Komarova, O. V. Vakulenko, A. G. Zinchenko ta in. – K.: DSSSDM, 2005. – 176 s.
5. Rudenko O. V., Kubitskyi S. O. Osoblyvosti formuvannia zdorovogo sposobu zhyttia pidlitkiv zasobamy kulturno-prosvitnytskoi diialnosti v silskii mistsevosti / Visnyk Natsionalnogo universytetu oborony Ukrainy. Zb-k nauk. Prats. – K.: NUOU, 2014. – Vyp. 2 (39). – S. 131-133.

ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ЗДОРОВОГО ОБРАЗА ЖИЗНИ ДЕТЕЙ СЕЛЬСКОЙ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ШКОЛЫ

А. В. ГРИГОРЧУК, магистр специальности
«Социальная педагогика»

С. О. КУБИЦКИЙ, кандидат педагогических наук, профессор,
профессор кафедры социальной педагогики и информационных
технологий в образовании Национального университета биоресурсов и
природопользования Украины

Аннотація. В статтє обосновані особливості формування здорового образу життя дітей сільської общеобразовательної школи. Розглянуті напрямлення формування здорового образу життя дітей і молоді

через інтеграцію елементів соціальної роботи в організації досуга і відпочинку останніх.

Ключевые слова: *здоровье, здоровый образ жизни, основные составляющие здоровья, оздоровления, двигательная активность, вредные привычки*

FEATURES OF FORMATION OF HEALTHY LIFESTYLE OF CHILDREN IN RURAL SECONDARY SCHOOLS

A. HRYHORCHUK, undergraduate

S. KUBITSKYI, Ph.D., professor, professor of social pedagogy and information technology in education, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, city Kyiv

Summary. *Stats grounded in the peculiarities of formation of healthy lifestyle of children in rural secondary schools. The directions of forming healthy lifestyle of children and youth through the integration of elements of social work in the organization of leisure and recreation last.*

Keywords: *health, healthy lifestyle, the main components of health, health improvement, physical activity, bad habits*

УДК 377.113:005.3:004

РІВЕНЬ ПАРТНЕРСЬКОГО СПІЛКУВАННЯ ЯК КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ КЕРІВНИКІВ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

О.Д. ГУМЕННИЙ, к.п.н, доцент кафедри соціальної педагогіки та інформаційних технологій в освіті Національного університету біоресурсів і природокористування України

Анотація. *У статті визначено поняття «інформаційна культура керівників навчальних закладів». Виокремлено один із критеріїв оцінювання рівня інформаційної культури – реалізація партнерського спілкування. Висвітлено алгоритм реалізації партнерського спілкування керівниками навчальних закладів.*

Ключові слова: *інформаційна культура, партнерське спілкування, блок-схема партнерства*

Актуальність статті. Інноваційний розвиток – необхідна умова забезпечення конкурентоспроможності навчальних закладів. Для цього необхідно формувати у керівників такі якості як ініціативність, здатність творчо мислити і знаходити нестандартні рішення, вміння вибирати професійні орієнтири, навчатися впродовж усього життя та підвищувати рівень власної інформаційної культури. Подібна модифікація неминуче зумовлює і адекватні зміни розвитку інформаційної культури керівників як умови інноваційної діяльності, створення атмосфери підвищення ефективності освітньої діяльності шляхом розвитку інноваційних стилів управління навчальними закладами, спрямованих на переведення їх у новий якісний стан.

© О. Д. Гуменний, 2016